

Motion till riksdagen

1989/90:Jo849

av Roland Sundgren m.fl. (s)

Vården av naturreservat

Ridö-Sundbyholmsarkipelagen

Området har i flera avseenden unika naturkvaliteter. Reservatet ligger i ett av landets rikaste lövskogsområden och det är ädellövskogen med ek, al, lind, ask och hassel som präglar området natur. Ädellövskogen är delvis åldrig och under utveckling mot lövurskog. Lövträdsdominansen är klimatiskt och kulturellt betingad och har möjligen en obruten kontinuitet från den postglaciala värmetidens lövskogar.

Hagmarkerna, lundområdena, urskogspartierna och strandängarna är ofta botaniskt rika med många inslag av sydliga arter och havsstrandrelikter. Den värmekrävande vintergröna misteln är ögruppens mest kända växt. Den har i dessa trakter sin nordligaste utpost i Europa och samtidigt sin rikaste förekomst i Norden. Mälarförekomsten räknas som en värmetidsrelikt.

Mångfalden av biotoper har givit upphov till en rik och omväxlande fauna. Mer än 30-talet däggdjursarter och 160 fågelarter har noterats för ögruppen. Senare tids forskning i området har ytterligare befast de höga *faunistiska* värdena vad beträffar det lägre djurlivet. Anmärkningsvärd är också den rika och särpräglade förekomst av vedinsekter och storfjärilar som påträffats; några av dem har här sin nordligaste utpost i världen.

Området bildar en väl avgränsad skärgård bestående av 160 öar och holmar i Mälaren mellan Västerås och Eskilstuna om cirka 8 700 hektar, varav 1 715 ha land. Mälarnaturen är speciell i landet och har högt bevarandevärde.

Som en första etapp på vägen mot en nationalpark avsatte länsstyrelserna i Västmanland och Södermanland år 1984 området som naturreservat. Vid beredningen av ärendet uttalade statens naturvårdsverk "att det finns skäl som talar för inrättande av nationalpark."

Reservatsbildningen har betytt mycket för områdets säkerställande. Allvarliga problem finns emellertid. Ett sådant är naturvårdsverkets svårigheter att betala den ersättning som domänverket anser sig behöva ha. Driftsinriktningen på såväl jordbruket som skogsbruket är ett hot mot de områden som anses ha högt skyddsvärde.

Den organisatoriska splittringen i området är ett annat problem, som försämrar möjligheterna att nå de intentioner som finns för området.

Ett beslut om inrättande av området som nationalpark skulle medföra att ett samlat grepp kan tas på de problem som finns. Det är oundgängligt, om de höga naturvärdena ska kunna bevaras.

Ökat naturvårdsanslag

Naturvärden kämpar i dag med för små anslag i förhållande till behov och ambitioner. Den aviserade omläggningen av den svenska jordbrukspolitiken kommer ytterligare att öka kraven på resurser för att kunna hålla tillräckligt stora delar av det öppna landskapet intakt.

Många höga naturvärden är knutna till just odlingslandskapet, särskilt till resterna av äldre ängs- och hagmarker och småskaliga akerlandskap.

Lokaler för sällsynta växter och djur försvinner i snabb takt. De mest värdefulla områdena måste avsättas som naturreservat eller naturvårdsområden. Långsiktiga förutsättningar för områdenas skötsel kan därmed uppnås. Skall bevarandesyftet uppnås måste områdena emellertid skötas mycket väl. Insatta skötselåtgärder ger direkta resultat i form av positiv utveckling av det värdefulla växt- och djurlivet. Istandsättning och skötsel av strandängar har påtagligt gynnat häckning och rastning för sådana fågelarter som varit hotade på grund av strandängarnas igenväxning. Särskilt vadarfåglar har gynnats av dessa reservat, men också andra arter, som exempelvis gulärnan.

Den fortgående förändringen av vårt kulturlandskap gör att naturvärden får allt större betydelse för växt- och djurarter, som för sin överlevnad kräver speciella betingelser.

Regeringen gav i december 1989 naturvårdsverket i uppdrag att redovisa en aktivitetsplan för naturvårdsarbetet.

Aktionsplanen skall redovisas senast den 1 september 1990 och ligga som underlag för den fördjupade anslagsframställan som naturvårdsverket skall lämna för treårsperioden 1991/92 - 1993/94.

Enligt vår uppfattning bör regeringen vid behandling av denna fördjupade anslagsframställan prioritera skötsel av naturvårdsområden.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Ridö-Sundbyholmsarkipelagen i Mälaren bör avsättas som nationalpark.
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skötsel av naturvårdsområden.

Stockholm den 25 januari 1990

Roland Sundgren (s)

Berit Oscarsson (s)

Göran Magnusson (s)

Margareta Israelsson (s)

Yngve Wernersson (s)